

NEKONEČNO

JE
TERAZ

JARO VARCHOLA

**NEKONEČNO
JE
TERAZ**

JARO VARCHOLA

NEKONEČNO JE TERAZ

Ilustroval Michal Žák

slovarť

Text © Jaroslav Varchola 2025

Illustrations © Michal Žák 2025

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2025

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat' ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-7268-7

.september, rok II.

Uvítacie drinky študentskej spoločnosti sa tento rok podávali v University College. Tento nie veľmi kreatívny názov patrila jednému z najstarších kolégií v Oxforde. Z rušnej High Street vyzerala hlavná budova ako kríženec stredovekého obranného hradu a renesančného zámku. Len čo však Oliver prešiel vstupnou bránou za sivé hradby, ocitol sa v priestore mimo historickej klasifikácie.

Stmievalo sa, ale stále bolo príjemne teplo. Ruch dopravy ostal za hrubými múrmi, vnútri University College vládlo posvätné akademické ticho. Večerné tieň na chirurgicky presne vykosenom štvorcovom trávniku prechádzali od tmavozelenej do čiernej farby. Prvé nádvorie bolo zo všetkých strán ohraničené päťsto rokov starými budovami obrastenými paviničom a inou vertikálnou zeleňou. Pred Oliverom sa týčili vysoké okná rozsvietennej dining hall. Krátkym tunelom pod kamenným oblúkom medzi touto majestátnou dining hall a rovnako veľkou kaplnkou prešiel Oliver hlbšie do útrob stredovekého kolégia.

Za múrmi oxfordských kolégií sa nachádzali pred verejnosťou skryté svety, kde sa študent nemohol necítiť vyvolený. Vša-deprítomná minulosť však vzbudzovala zároveň pokoru. V univerzitnom prostredí so stáročnou tradíciou prestával byť súčasný človek taký nekonečne dôležitý. V kontraste s tisícročným poznaním bol zrazu len jedným slovom vo veľmi hrubej knihe múdrosti. Ale aj tak to je dobrý pocit, povedal si Oliver, keď vyšiel z tunela na druhé štvorcové nádvorie.

Priestoru dominovali tri veľkolepé košaté stromy dvíhajúce sa z dokonale hladkého trávniku. Za ich korunami sa týčila knižnica, ktorá by sa v každom inom meste dala považovať za stredne veľkú katedrálu. Matné osvetlenie vo vysokých oknách odhaľovalo točité drevené schodiská, za ktorými si Oliver predstavoval desaťtisíce kníh, ako to bolo v neďalekej Bodleian

Library. Zaskočený krásou, Oliver sledoval, ako na chodníkoch okolo stromov vznikala tieňohra, do ktorej vstupovali postavy študentov v čiernobielych talároch.

Stáť tam v ten večer bol sen, z ktorého sa neprebudil, ani keď narazil plecom do oprotiidúcej študentky. Úsmev, ospravedlnenie. Sen pokračuje. Premýšľal však nad tým, aké nemožné je uchopiť čas, stratiť sa v prítomnosti a zároveň sa nestratiť sám sebe. V zlatej hodinke pred západom slnka vyzerá všetko dokonalo, ale po nej vždy prichádza tma. Prečo by aj svet vonku za týmito múrami nemohol vyzeráť takto? Čo keby sme všetci naveky žili v tomto veľkolepom bezčasovom oxfordskom priestore tesne pred západom slnka? V priestore, ktorý bol postavený dávno predtým, ako ho vôbec Einstein spojil s časom a nechal pokriviť gravitáciou.

Oliverovu kontempláciu prerušil rozhovor okoloidúcej dvojice v jeho rodnom jazyku. Poznal ich z videnia, aj oni patrili k spolku. Keďže nevedel presne, kde je bar, v ktorom sa koná uvítacie stretnutie pri príležitosti nového akademického roka, vykročil za nimi. Z tretieho štvorcového nádvorja, ktoré už nestíhal náležite poctiť svojou pozornosťou, ich nasledoval dole krátkym schodiskom do podzemia, kam vstúpil s hlavou na úrovni trávnik.

Olivera ovalila radostná vrava a vlhkosť, ktorá by sa mu okamžite skondenzovala na okuliarech, keby nejaké mal. K tomu sa pridala aróma zázvorového piva, whisky a šum oxfordského small talku. Jednoducho tá správna kombinácia pre intelektuálny nefajčiarsky pub. Okolo štyridsať usmievajúcich sa študentov a študentiek postávalo s pohármi v rukách v neveľkej miestnosti baru, všetci elegantne oblečení. Zo stien ich síce nepozorovali pohyblivé magické fotografie ako na Rokforte, ale zato na nich dôstojne hľadeli čiernobiele hranaté tváre hrdých reprezentantov veslárskych a rugbyových tímov University College zo šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov.

„Rada ťa opäť vidím, Oliver,“ objala ho Ráchel pri vchode, „sedíme vzadu. Hneď som pri vás.“

Vrátila sa k rozhovoru s kamarátkou z Kolumbie, ktorá síce nepatrila k ich národnému spolku, ale University College bolo jej domovské kolégium.

Kým Oliver prišiel do Británie len včera, Ráchel, ktorá študovala výskumný magisterský program, začínala kvôli experimentom v laboratóriu každý trimesť skôr a končila neskôr ako teoretici.

Vzadu za tuctom neznámych nositeľov čiernych talárov Oliver zbadať sedieť pri stole Vincenta s Martinom. V zápale debaty obaja vášnivo gestikulovali.

„Páni, je mi cťou a potešením opäť s vami pozdvihnúť čaše,“ satiroval Vincent formálne britské maniere, keď sa s nimi Oliver zvitl.

„To by sme najprv museli nejaké čaše mať,“ kývol Martin na prázdny stôl.

„Pozývam. Čo si dáte?“ vyhlásil Oliver s cieľom nenechať sa vtiahnuť do prebiehajúcej geopolitickej diskusie.

Pretlačil sa naspäť k baru po tri zázvorové pívá. Ich alkoholická verzia *Crabbies*, ktorú doma nebolo dostať, sa v Anglicku rýchlo stala jeho obľúbeným nápojom. Oliver sa nevedel prestať usmievať a kývnutím hlavy zdravil ľudí, ktorých ani nepoznal. Zdalo sa mu, že niektorých už možno zazrel na nejakej väčšej udalosti oxfordskej spoločnosti študentov z jeho krajiny, ale určite by neuhádol viac ako dve-tri mená. Podľa nesmelého združovania pri bare identifikoval aj niekoľko nováčikov. Pohľadom hľadal Patrika, ktorý sa s pravidelnou nepravidelnosťou vyskytoval aj na týchto, podľa Patrika sentimentálnejších, eventoch. Nikde ho však nevidel, tak sa pustil do krátkeho dialógu so starším doktorandom psychológie a tešil sa z každej bezvýznamnej vety, čo zaznela naokolo. Keď mu barman položil na pult pívá,

objavil sa pri bare aj Martin, zobral si svoje pivo a sľúbil, že sa pri nich zastaví neskôr.

Rodný jazyk v cudzine v Oliverovi vždy automaticky vyvolal nostalgický pocit, ktorý mal len málo spoločné so skutočnými reáliami domoviny. Možno mal Patrik s tou sentimentalitou pravdu, vravel si v duchu. No trochu pocitov, aj keď možno povrchných, nemôže ani intelektuálom uškodiť. Samozrejme, mýlil sa. Vrava v college bare neprestávala byť veselá a bezstarostná. Skúšky, stres, prebdené noci nad knihami a hodiny presedené na tvrdých knižničných stoličkách, ktorých výsledkom bude často len jeden odsek do trimestrálnej eseje a aj to žalostne nepresvedčivé, to všetko je ešte ďaleko.

To všetko bolo ešte len tušené v zatiaľ neexistujúcej budúcnosti, a tá nikdy nedokázala mladú myseľ plnú chuti do života dlho trápiť. Naivné očakávanie ďalšieho úspešného akademického roka v Oxforde opíjalo ešte rýchlejšie ako alkohol. V tej chvíli nemohol Oliver tušiť, ako veľmi sa bude najbližších dvanásť mesiacov líšiť od tých predchádzajúcich.

Spoza vysokého okrúhleho stolíka v rohu mu už kývali Vincent a Rachel. Jeho štvrtý trimester a druhý akademický rok v Oxforde sa začal.

.november, rok I.

„Ľudské mysle nie sú pri narodení nepopísané biele plátna. Leibniz ukazuje, že koncepcia človeka v čase nula ako *tabula rasa* je v rozpore s ontologickým princípom identity nerozlíšiteľného. Nemôžu existovať dve kvalitatívne rovnaké entity, v tomto prípade dve rovnako prázdne nepopísané mysle,“ v podlhovastej podzemnej miestnosti v Edward College sa ozýval hlas hostujúceho osemdesiatročného emeritného profesora z Cambridgea.

Bola streda večer a ako každú druhú stredu, Filozofická spoločnosť organizovala hosťovskú prednášku. Vedľa Olivera stál Patrik a do ucha mu šepkal:

„Počuješ ten jemný španielsky prízvuk? Vraj je v Anglicku už päťdesiat rokov, no prízvuku sa úplne nezbabel. Páči sa mi to. Príď dáva mu to na autenticite. Prispôobil sa angličtine, ale zostal sám sebou.“

„Má duša okná?“ pýta sa Leibniz a vysmieva sa Lockovi. Podľa Leibniza totiž žiadne myšlienky nemožno nadobudnúť skúsenosťou. Veď ako by sa aj do duše bez okien dostali? Samozrejme, dnešného človeka zaskočí chýbajúce prepojenie zmyslov ako potenciálneho zdroja myšlienok v našej hlave, ale v kontexte doby musíme Leibnizovi uznať jeho genialitu. Mysliaca hmota navrhovaná Lockom nie je podľa neho možná. Leibniz ostáva po celý život skalopevne presvedčený, že myseľ a duša sú nemateriálne substancie,“ pokračoval nadšene starý profesor v tvídovom saku. „Veď koniec koncov ani dnes hmota samotná na myslenie nestačí, musí byť správne a veľmi komplexne štruktúrovaná.“

V prítomí publika Oliver zazrel Miriam a ďalších členov Leibnizovho spolku. Patrik mu o tomto malom polotajnom združení často rozprával a Oliver dúfal, že ho tam čoskoro prijímú. Bola to jeho prvá jeseň v Oxforde, Hanu ešte nepoznal a univerzitné zážitky boli len pozitívne. Už od prvých dní tak mohol prepadnúť číremu intelektuálnemu hedonizmu.

Študenti sedeli pod oknami aj na stolíkoch pri stenách. Miestnosť bola preplnená, no nešlo ani tak o obsah prednášky. Študenti prišli vzdať úctu veľkému človeku, sympatickému starému profesorovi, ktorý strávil celý život ponorený v spisoch novovekej filozofie. Keď teda Filozofická spoločnosť zorganizovala jeho prednášku v Edward College, do ktorej Oliver i Patrik patrili, nemohli si ju nechať ujsť.

Na Oxfordskej univerzite patrila každý študent k nejakému kolégiu, ktoré sa na čas štúdia stalo jeho domovom. Mal tam svoju dining hall, knižnicu, športové kluby, tútorov i ubytovanie. Storočiami sa z kolégií vytratili náboženské tradície a niekoľkonásobne narástol počet študentov, takže ubytovanie už dostávali zvyčajne len začínajúce ročníky. Všetko ostatné však mali študenti naďalej k dispozícii. Takmer nič sa tu nepodobalo na Oliverovo bakalárske štúdium, ktoré absolvoval doma.

„Stretávame sa u Červeného leva, keby ste sa chceli pridať.“ Miriam sa obtrela o Olivera a Patrika, keď ju dav tlačil von, zatiaľ čo Oliver počúval Patrikovo zhodnotenie prednášky. Miestnosťou ešte doznieval potlesk a profesora pri katedre už obkľúčili horliví študenti.

„Leibniz bol nepochybne génus, ale jeho teória monád bola až príliš utopická, škoda,“ zavalitý Patrik sa nevedel prestať usmievať a žiaril tou typickou oxfordskou aurou – aurou študenta ohromeného nekonečnosťou poznania a ľahkosťou mladého bytia. Nielen Pán je moje svetlo, pomyslel si Oliver, odkazujúc na motto Oxfordskej univerzity – *Dominus illuminatio mea*, keď sledoval žiariace oči vychádzajúcich študentov. Kontextu neznalý okoloidúci by toto všetko nepochybne označil za nebezpečnú sektu. Nebol by ďaleko od pravdy, usmieval sa v duchu Oliver. Uvedomoval si, že aj jas v jeho očiach a rozsiahle vnútorné monológy sú nezmazateľným znakom členstva v tomto kulte.

.január, rok I.

Bol len druhý týždeň nového roka, ale anglická zima hriala slnečnými jedenástimi stupňami, tak sa s Patrikom dohodli, že sa stretnú v krčme s poetickým názvom Havran pri rieke. Táto

tradičná inštitúcia hniezdila v malom kamennom dome na lúke nad riekou Cherwell asi kilometer severovýchodne od Oxfordu. Havranova terasa, ako ju miestni nazývali, bola v lete obľúbeným cieľom člnkujúcich sa študentov. Aj preto, že masám turistov, ktorí dennodenne okupovali historické jadro mesta, zostalo toto ikonické oxfordské miesto skryté.

Na kajak bolo ešte predsa len nevhodné ročné obdobie, tak sa Oliver rozhodol do krčmy pribehnúť. Bežal nenápadným kľukatým chodníkom poza univerzitné parky a pomedzi ohradené súkromné pozemky. V ruke si niesol termotričko na preglečenie a v rytme čľapotu bežeckých tenisiek odrážajúcich sa od blata s opojením vdychoval poslednú nedeľu pred začiatkom druhého trimestra. Naspäť na ostrovy priletel po vianočných prázdninách ešte len včera a už úspešne zabudol na celý kontinent, šťastný, že je znova v Oxforde.

Keď sa spoza stromov vynorila lúka pod krčmou, videl, ako robustný Patrik so sivovlasým majiteľom vynášajú na prázdnu terasu dve kovové stoličky. Patrik mal cez plece prehodené sako, spod čiernej vesty s logom jeho kolégia mu trčali vyhrnuté rukávy kockovanej košele. Určite prišiel taxíkom. Oliver nielenže nikdy nevidel Patrika bežať, ale nepamätal si, žeby ho vôbec niekedy videl rýchlo kráčať. Patrik bol staromódny džentlmen, nevenoval sa žiadnemu športu a bez ohľadu na ročné obdobie ho nebolo možné vidieť bez košele, saka alebo akademického talára.

„Aké boli Vianoce doma?“ spýtal sa Patrik a neprestával sa usmievať. *Carpe diem* mu žiarilo z očí. Akoby bol žijúcim potomkom veľkých antických filozofov.

Oliver čosi zamrmľal, čím viac-menej odpovedal, že Vianoce prebehli v poriadku, nič zlé, nič úžasné. Najdôležitejšie bolo, že je naspäť na univerzite, kde sa mohol nezaťažný existenciou zvyšku sveta vrhnúť do poznávania.

„Vitaj v Leibnizovej spoločnosti,“ bola hneď druhá Patrikova veta, keď im na stole pristálo jeho tmavé pivo. Oliver uprednostnil čierny čaj s medom. Na mlieko v čaji si stále nezvykol. Na okamžité prijatie do exkluzívneho spolku nestihol nijako reagovať a Patrik už z koženej tašky vytiahol knihu.

„Prečítaj si to do stredy.“ Bolo to staršie vydanie s pozlátenými písmenami na tmavom obale. *Noc pravdy* od Williama Tilmona. Oliver nikdy o žiadnom Tilmonovi nepočul.

„Čo to je?“ nechápavo začal listovať v knihe. Obálka bola nezvyčajne hrubá a jej povrch na dotyk drsný, také obálky sa už dávno nerobia. Na prvej strane našiel rok vydania – 1903.

„Nie je tam uvedené vydavateľstvo, iba: vydal Francis Wilkesby. Nikde som na tieto dve mená nenarazil. Je to nejaký test?“ Oliver stále nerozumel a listoval knihou. „Už do tejto stredy? Celkom rýchlo. Sú to komentáre na Leibniza? Alebo nejaký zabudnutý storočný román?“

„Len si to prečítaj. O Tilmonovi sa dozvieš všetko v stredu. Od deviatej máme rezervovaný salónik u Červeného leva. Všetkým členom spolku som už o tebe hovoril. Azda som ich očakávania nenastavil príliš vysoko...“ Patrikov úsmev mal v sebe ešte niečo nad rámec bežného *carpe diem*, „a knihu, prosím, nikomu neukazuj a nepožičiavaj. Máme k dispozícii len zopár originálnych výtlačkov. Od roku 1903 to už nikdy nevyšlo, vlastne, pravdepodobne ani nikdy predtým. Nevieme ani, koľko kníh bolo vôbec vytlačených. Daj si ju do nejakého obalu. Miriam našla niekde v archíve zopár informácií o Wilkesbym, ale o tom, že by vydával knihy nie je žiadny záznam. Nevieme, či okrem Tilmona vydal aj niečo iné.“

„Znie to tajuplne,“ usmieval sa Oliver, ale, pravdupovediac, od toho neznámeho autora nečakal veľa. „Sú to eseje alebo román?“

„Ťažko povedať.“ Patrik sa prvýkrát zamyslel natoľko, až sa musel prestať usmievať. „Skôr autobiografická filozofia, mystický existencializmus.“

„Takže niečo ako Augustínove *Vyznania*, ale zo začiatku dvadsiateho storočia?“

Patrik na Olivera uznanlivo pozrel a prikývol, čo znamenalo, že prirovnanie k *Vyznaniám* sa mu pozdávalo a nechápe, prečo mu to doteraz nenapadlo. „Kniha síce vyšla v roku 1903, ale samotný Tilmon žil v štrnástom storočí tu v Oxforde. Viac ti už nepoviem, príď v stredu, dozvieš sa ostatné.“ Na tvári sa mu znova usadil veselý úškrn.

Pokušenie ihneď sa začítať do *Noci pravdy* bolo silné, o to viac, že Patrik sa tváril veľmi tajnostkársky. Očividne sa premáhal, aby o Tilmonovi a Wilkesbym nepovedal viac.

Oliver radšej zmenil tému a spýtal sa, ako prežil Vianoce Patrik. Vedel, že jeho rodičia sú už dlho rozvedení, Patrik mal k nim chladný vzťah a málokedy ich navštevoval. Celkovo toho vedel o Patrikovom osobnom živote veľmi málo. Vlastne len toľko, že jeho mama sa znova vydala a žije v Austrálii alebo možno na Novom Zélande a že má jednu staršiu sestru, ktorá býva v Londýne.

„Posledné dva decembrové týždne boli všetky knižnice zatvorené, tak som šiel pozrieť synovcov do Londýna. Deti, a vlastne najmä ich rodičia, ma vôbec nenechali v pokoji čítať. Vydržal som tam len tri dni a vrátil sa do Oxfordu. Odvtedy som tu.“

„Aj ja musím niekedy vyskúšať zostať cez Vianoce v Oxforde, som zvedavý, ako to tu vyzerá bez študentov a turistov.“

„Pár ľudí, väčšinou doktorandov a starších akademikov, tu ostalo aj cez sviatky. Budovy univerzity však boli zatvorené, tak sme sa vždy tí istí stretávali v kaviarňach na High Street a vymieňali si tiché sústrastné pozdravy.“

Olivera zakaždým pobavilo, ako veľmi sa Patrik odlišoval od deväťdesiatich deviatich percent populácie a zatvorenie knižníc prirovnával k pohrebom. Pritom žiadnu povinnosť zúčastňovať sa skutočných pohrebov, ale ani svadieb známych nepociťoval.

„Ale nebuď naivný, Oliver, turisti neprestávajú chodiť ani cez sviatky,“ pokračoval Patrik. „Vždy ma však potešilo, keď som spoza okna pri teplom kapučíne videl, ako ich vrátnici otáčajú od zatvorených kolégií.“

Študenti a turisti totiž viedli v Oxforde dvadsiateho prvého storočia nevypovedanú vojnu o nadvládu nad mestom. Vždy večer, keď poslední dôchodcovia nastúpili do autobusov smerujúcich do londýnskych hotelov, víťazili študenti a získavali mesto pre seba, len aby sa na druhé ráno museli bicyklom predierať pomedzi davy všetko fotiacich Aziatov.

„A medzi sviatkami som bol aj na káve s profesorkou Justin-skou. Samozrejme, čisto platonicky,“ hlasno sa zasmial Patrik. Profesorka Justinská bola špecialistka na metaetiku a určite už mala po šesťdesiatke, pripomínala profesorku McGonagallovú z Harryho Pottera. Na prvý pohľad vyzerala veľmi prísne a šírla bázeň a chvenie, ale keď pred katedrou v zápale vysvetľovala teórie Oxfordského kvarteta povojnových filozofiek, všetkým v publiku bolo jasné, že svojho času musela zlomiť srdce nejednému učencovi.

Ako tak Oliver klusal s knihou v ruke popri univerzitných parkoch naspäť do domu, kde býval, uvedomoval si, že rozhodnutie prihlásiť sa na Oxfordskú univerzitu bol správny krok. Napriek pozastavenej kariére a nehorázne vysokému školnému to neľutoval. Ak však mal byť sám pred sebou úprimný, čo je niekedy najťažšie, musel si priznať, že kľúčovým pre toto rozhodnutie bol pocit stratenosti v jeho dovtedajšom živote. Nevedel, čo presne by chcel v budúcnosti robiť a kým byť. Keď bol mladší, povedal pri rozhovore o budúcej kariére svojej stredoškolskej psychologičke, že chce byť dobrým človekom, čo sa však čoskoro ukázalo ako príliš nejasný životný plán.

Takto pred rokom, keď posielal prihlášku, vedel iba, čo nechce. Nechcel byť nudným človekom, ktorý sa usadí len preto,

lebo podľahne tlaku hypoték, pracovného stresu a náročnosti nadväzovania nových vzťahov. Po tom, čo skončil bakalára z fyziky so záverečnou prácou zameranou na počítačové modely mozgu, trochu cestoval a bez väčšieho premýšľania skončil na dobre platenej pozícii dátového analytika v IT korporáte. Po náročných prvých mesiacoch sa však náplň jeho práce stala repetitívnou a každým dňom ho nudila viac a viac, napriek tomu, že ju dokázal robiť čoraz efektívnejšie. Po roku a pol ho už len pomyslenie na kód a nekonečné tabuľky dát znechucovalo a ani si neuvedomil, že sa úplne prestal v kancelárii usmievať, už len zarábala.

Čo sa týka vzťahov, sem-tam šiel na nejaké rande. Niekedy bolo aj druhé, aj tretie, aj viac, ale nikdy nie dost na to, aby sa to dalo nazvať vážnym vzťahom. Aj jeho vtedajšie priateľstvá zaniekali rýchlejšie, ako vznikali nové. Jeho kamaráti sa ženili, sťahovali za prácou, začínali doktoráty po celej Európe.

Keď už v diaľke nad bezlistými stromami videl vytŕčať oxfordské veže, dal si pauzu na vydýchanie. Zrazu mu napadlo, ako pomenovať to, čo zažíval minulý rok, keď pracoval v korporáte – zažíval stratu komunity. Nebol viac obklopený ľuďmi, ktorí by mali rovnaký vznešený cieľ. Akokoľvek sa firmy snažia nadchnúť svojich zamestnancov pre svoju víziu a firemnú „kultúru“, nefunguje to. Cieľom podnikania, aj toho obrovského a medzinárodného, je jednoducho zisk. Na univerzite v Oxforde však bola komunita ľudí s vášňou pre poznanie. Veľké otázky vedy a filozofie boli témou obedňajších rozhovorov, a to sa mu rozhodne páčilo viac, ako počúvať o hypotékach a nových autách jeho kolegov v bývalej práci. Byť obklopený zvedavými ľuďmi zapálenými pre hľadanie pravdy sa Oliverovi pozdávalo na oxfordskom živote asi najviac. A to nebol členom Leibnizovho spolku ešte ani hodinu.

Keď dobehol domov, viackrát si dôkladne umyl a vysušil ruky, aby sa cítil hodný otvoriť tú vzácnu knihu od Patrika. V studenej nevykúrenej obývačke si sadol do kresla a prikryl sa dekou. Jeho spolubývajúci, tiež pod hrubou dekou, pozeral na gauči video z nejakej prednášky. V dome sa ozýval hukot práčky a britská angličtina profesora z videa – klasické študentské januárové popoludnie. Vonku sa rýchlo stmievalo, zimné dni boli stále krátke, a Olivera čakala *Noc pravdy*, jeho iniciácia do Leibnizovho spolku. Hneď prvé riadky ho preniesli z obývačky dvadsiateho prvého storočia do stredovekého Oxfordu.

Každé poznanie sa začína zvedavosťou, ktorou sme my ľudia posadnutí už od ranného detstva. Túžba poznať príčiny nás odlišuje od zvierat. Svet je pre mňa každým dňom čoraz väčším tajomstvom. Starnem, čas sa mi míňa, ale vždy keď zaspávam, viem, že zajtra sa zobudím do ešte väčšieho tajomstva a ešte viac sa stratím v hĺbke skutočnosti.

William Tilmon, Noc pravdy I, 1357 AD

.január, rok I.

„Podľa toho, čo vieme z tých pár záznamov v archívoch, William Tilmon nebol kňazom, bol však členom dominikánskeho rádu. Tak ako skoro každý oxfordský akademik pred reformáciou v šestnástom storočí. Pravdepodobne prednášal prírodnú filozofiu, ale to odvodzujeme len nepriamo zo spomenutia jeho mena v súvislosti s prednáškou o Aristotelovej metafyzike v inom dobovom dokumente,“ vysvetľovala Oliverovi v uzavretom salóniku u Červeného leva Miriam, Patrikova najlepšia kamarátka. Miriam síce študovala históriu, nie filozofiu, ale bola členkou

Leibnizovho spolku ešte dlhšie ako Patrik. Bola štíhlejš, vyššej postavy a nosievala kockované košeľe.

Tilmona, ktorého existenciálne úvahy posadli všetkých deviatich členov spolku, objavil Patrik. Ako presne sa dozvedel o Tilmonovi, si nechával pre seba. Všetky ostatné filozofické texty v programe spolku však boli od objavenia tohto pre svet neznámeho mysliteľa odsunuté na druhú koľaj.

„Včera som objavil úžasnú pasáž v *Hĺbkach stvorenia*. Ako by čistým logickým pohľadom Tilmon už v 14. storočí vytušil Heisenbergov princíp neurčitosti a zároveň limit plynutia času, akým je v teórii relativity konečná rýchlosť svetla,“ prerušil ostatným dobre známu Tilmonovu neúplnú biografriu Kim, študent magisterského odboru teoretickej fyziky.

Človek nemôže nikdy úplne poznať ani zrnko piesku. Ak všetko pochádza od Stvoriteľa, tak ani najmenšie zrnko piesku nemôže o sebe odhaliť poznaniu človeka všetko. Boh stvoril čas, aby uchránil človeka pred úplným poznaním vecí a dal mu možnosť rásť. Kým človek pozoruje a odmeriava zrnko piesku, ono sa už stáva novým zrnkom. Ani myšlienka, ani ľudské oko nedokážu predbehnúť čas a človek teda nemôže na zemi uchopiť podstatu vecí, čo Boh stvoril. Žiadne poznanie sa nešíri rýchlejšie ako samotný čas.

William Tilmon, Hĺbky stvorenia IX, 1354 AD

„Ak toto napísal niekto v štrnástom storočí, tak to je neuveriteľný výkon ľudského génia,“ súhlasil Oliver s Kimom. „Napísal ten Tilmon viac kníh?“

„Štyri,“ odpovedala Oliverovi pohotovo Miriam, „teda, asi štyri. Máme k dispozícii len tri, ale v poznámkach pod čiarou jednej z nich vydavateľ Wilkesby spomína, že:

„Na storočia zabudnutý stredoveký mysliteľ William Tilmon napísal štyri zväzky, ktoré až doteraz spočívali nedotknuté v malom sklade pri kancelárii rektora Edward College. Našiel som ich v rozpadávajúcom sa stave, ale našťastie viac ako deväťdesiat percent písmen sa dalo jednoznačne identifikovať a zvyšok bol ľahko dedukovateľný z kontextu. Len zanedbateľné promile textu teda v konečnom dôsledku nezodpovedá originálu.“

Miriam dočítala vydavateľovu poznámku, ktorá sa nachádzala iba v diele *Noc pravdy* úplne na konci knihy a ktorú mala okopírovanú na papieri.

„S istotou teda vieme, že Wilkesby vydal tri Tilmonove knihy – *Noc pravdy* v roku 1903, *Hĺbky stvorenia* v roku 1905 a poslednú *Túžbu a tmu* až v roku 1912. Ale všetky pravdepodobne vydal len v náklade niekoľkých kusov pre priateľov a do vlastnej zbierky. V roku 1916 vo veku 42 rokov však, bohužiaľ, pán Wilkesby zahynul v zákopoch na francúzsko-nemeckých hraniciach. Keďže nemal vlastnú rodinu, celý majetok zdedila jeho matka žijúca v severnom Anglicku neďaleko Durhamu. Koľko vydaní Tilmonových kníh mal ešte pán Wilkesby počas vojny doma a kde sa ocitli po jeho smrti, presne nevieme. V každom prípade, Patrikovi sa podarilo v jednom antikvariáte v Durhame nájsť po jednej kópii zo všetkých troch kníh, ktoré pán Wilkesby vydal. Kim zasa nedávno našiel *Hĺbky stvorenia* a *Túžbu a tmu* v jednom londýnskom antikvariáte.“

„Týždeň som chodil po všetkých antikvariátoch, ktoré nemali zoznam kníh zverejnený na webe, a hľadal,“ smial sa na svojom bláznivom úspechu Kim.

Oliverovi došlo, že kópia *Noci pravdy* je jediná a má ju práve on. V jeho ruksaku je možno jediné zachované vydanie textu toho neznámeho mysliteľa zo štrnásteho storočia. Čítil zodpovednosť a výnimočnosť, na zatvorený ruksak zrazu hľadel ako na svätý grál.

Miriam pokračovala v súhrne: „Dokopy máme teda päť vydaní troch rôznych titulov. Kde zmizli originály zo štrnásteho

storočia, z ktorých Wilkesby texty prepísal, nevieme, pravdepodobne sú už nenávratne stratené. V útrobach Edward College musela existovať šťastná zhoda mikroklimatických podmienok, keď sa zvitky tak dobre zachovali. Ak im Wilkesby po objavení nevenoval špeciálnu opateru, takmer určite sa po pár rokoch naočisto rozpadli.“

Oliver cítil, ako sa práve vrhá do náručia ďaleko zvláštnejšieho kultu ako Filozofická spoločnosť, na ktorej akcie chodilo bežne aj vyše sto študentov, a dala sa teda v rámci Oxfordskej univerzity považovať za mainstream.

Maličký Leibnizov spolok, ktorý mal spolu s ním teraz deväť členov, nebol registrovaný v oficiálnom zozname univerzitných spolkov a prichádzal tak o možnosť finančnej podpory, ale získaval oveľa väčšiu výhodu – mysterióznu exkluzivitu. Byť v tomto kulte sa Oliverovi okamžite ohromne páčilo. Oxford bol od prvého dňa dobrodružstvom, kde sa s trochou snahy dali neustále objaviť nové mystériá, ale čítať v polotajnom spolku svetoznáme texty bol ešte vyšší level.

„A ako sa volá štvrtá kniha?“

„To nevieme,“ odpovedala na Oliverovu otázku Miriam, nepísaná vedúca historického pátrania. „Nikde v poznámkach v ostatných troch sa jej názov nespomína. V *Hĺbkach stvorenia* v poznámke pod prvou stranou však Wilkesby upozorňuje, že Tilmonove spisy vydal len pre seba a pre priateľov, nie na komerčnú distribúciu. Presný počet vydaných kusov však neuvádza. No a keďže ich vydal súkromne, nikde nie sú evidované. Žiadnu knihu od Tilmona nenájdete ani v Oxfordskej univerzitnej knižnici s trinásťmiliónovou zbierkou unikátnych titulov, kam sa od vynálezu kníhtlače dostáva aspoň jedna kópia každej knihy vy danej v Británii. Nepochopiteľnou záhadou však ostáva, prečo Tilmonove spisy v Edward College našiel práve pán Wilkesby, ktorý v tom čase na univerzite neštudoval ani nepracoval. A rovnako